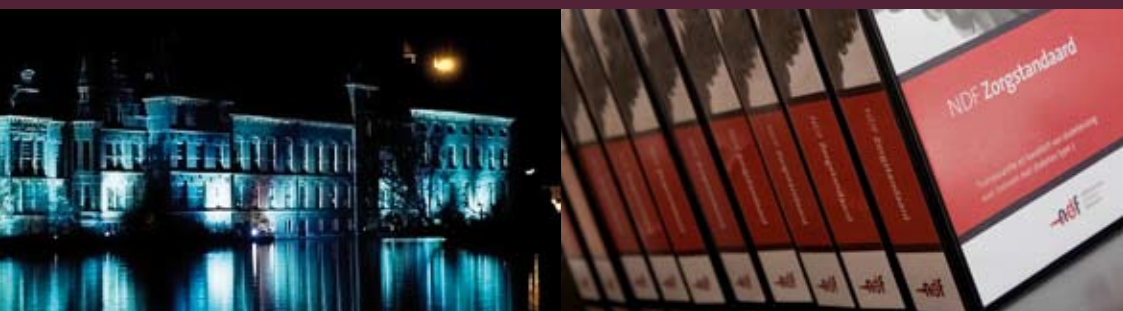


Kijk op 2007



Kijk op 2007



foto: New Art Photography

14 november 2007 - Wereld Diabetes Dag

NDF voorzitter Reinout van Schilfgaarde overhandigt, samen met leden van het diabetesjongerenpanel Young Voices, een petitie aan de vaste kamercommissie VWS. De petitie roept op te investeren in preventie om de trend van epidemische toename te doorbreken en om kinderen en jongeren met diabetes wereldwijd gelijke kansen te bieden op kwalitatief hoogwaardige zorg.

Diabetes is het afgelopen jaar duidelijk in beeld geweest. De overheid heeft de strijd tegen diabetes tot een van de speerpunten van beleid gemaakt, en steunt daarmee de gezamenlijke inspanningen van het diabetesveld. Dit beleid zal zichtbaar worden in het Nationaal Actieprogramma Diabetes. De Nederlandse Diabetes Federatie heeft in 2007 en ook in eerdere jaren belangrijk voorwerk gedaan. Dat blijkt uit het NDF-beleidsplan 2006-2010 waarin 'Preventie, zorg en kennis' als de drie grote thema's zijn neergezet die op nationaal niveau moeten worden aangepakt. Het blijkt ook uit de voortzetting in 2007 van de geslaagde voorlichtingscampagne 'Kijk op Diabetes'.

Het Nationaal Actieprogramma Diabetes wordt ontwikkeld in nauwe samenwerking tussen de overheid en de federatie. Het zal zich richten op preventie en vroege opsporing van diabetes, en op de optimalisering van de zorg voor mensen met diabetes. Uiteraard zullen de lidorganisaties van de federatie aan het ontwerp en aan de uitvoering van het programma bijdragen, elk op een manier die overeenkomt met hun eigen specifieke achtergrond.

De ontwikkeling van effectieve preventieprogramma's vormt een grote uitdaging, goed geïntegreerd in de diabetes-zorgketens die steeds beter worden gestructureerd. Dit vereist intensieve samenwerking, niet alleen binnen de diabetes-zorggroepen maar

met de zorgverzekeraars. De patiënten zullen hieraan een krachtige bijdrage kunnen leveren.

Een belangrijke steun is de NDF Zorgstandaard voor diabetes. De eerste versie stamt uit 2003, en het afgelopen jaar is een geactualiseerde versie opgeleverd. Dit heuglijk feit is in november 2007 gevierd. De NDF Zorgstandaard vormt de basis voor de keten-dbc diabetes, dus voor de contracten van de zorggroepen met de zorgverzekeraars. Zo vormt de NDF Zorgstandaard de basis voor een gericht kwaliteitsbeleid.

Innovatie staat hoog in het banier. Dat geldt voor de organisatie en aanpak van zorg en preventie. Het geldt voor de ontwikkeling van het nationale elektronisch patiëntendossier, waarvoor de federatie zich krachtig inzet. En het moet ook gaan gelden voor de systematiek voor de vergoeding van geneesmiddelen, want die mag voor mensen met diabetes geen belemmering vormen om te profiteren van nieuwe innovatieve geneesmiddelen.

Als koepel van samenwerkende diabetesorganisaties heeft de NDF zich ook in 2007 ingespannen voor een integrale aanpak van de diabetesproblematiek. Die lijn zal de federatie doortrekken in 2008.

prof. dr. Reinout van Schilfgaarde
voorzitter

Wereld Diabetes Dag

Een blauwverlichte Westerkerk in Amsterdam, Euromast in Rotterdam en Hofvijver in Den Haag hebben op 14 november 2007 veel publieke aandacht opgeleverd voor diabetes. Overal ter wereld werden landmarks blauw verlicht op deze eerste door de Verenigde Naties ondersteunde jaarlijkse Wereld Diabetes Dag, als tekens van hoop voor de 246 miljoen mensen wereldwijd die leven met diabetes.

Dit jaar stond de dag in het teken van diabetes bij kinderen en jongeren. De NDF bood een petitie aan, samen met leden van het diabetesjongerenpanel Young Voices, aan de vaste kamercommissie VWS. De petitie roept op te investeren in preventie van diabetes en om kinderen en jongeren met diabetes wereldwijd gelijke kansen te bieden op kwalitatief hoogwaardige zorg. De petitie agendeert tevens het onderwerp 'Diabetes op school'; kwalitatief hoogwaardige diabeteszorg is intensief en vereist daarom betrokkenheid van scholen in de vorm van begrip en facilitering. Tijdens een persconferentie in de Euromast, in samenwerking met Diabeter, expertisecentrum voor kinderen en jongeren met diabetes, werden de media geïnformeerd door deskundigen, ouders en kinderen met diabetes over het jaarthema 'Kinderen en diabetes'. Ook hier werd speciaal aandacht gegeven aan het onderwerp 'Diabetes op school'. De Rotterdamse wethouder Kriens ondertekende een proclamatie waarin ze toezegde zich actief in te zetten op deze thema's.

Nationaal Actieprogramma Diabetes

De intensieve samenwerking tussen de partijen in het diabetesveld werpt zijn vruchten af. Het thema diabetes staat bij de overheid hoog op de agenda. Minister Klink van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) werkt aan een Nationaal Actieprogramma Diabetes, waarin hij hoge ambities formuleert in de strijd tegen diabetes. In de voorbereidingen op de invitationale conference hierover in januari 2008 heeft de Nederlandse Diabetes Federatie een belangrijke rol gespeeld.

Diabetes is een speerpunt in het gezondheidszorgbeleid van de overheid. De minister wil de huidige sterke stijging van het aantal mensen met diabetes afvlakken. In twintig jaar tijd mag de toename van het aantal patiënten maximaal 15 procent bedragen. Ook moeten bij 65 procent van de mensen met diabetes geen complicaties optreden.

Brief aan minister Klink

Als autoriteit op het gebied van diabetes wordt de NDF regelmatig gevraagd te adviseren over de opname van nieuwe geneesmiddelen in het Geneesmiddelenvergoedingssysteem (GVS). De NDF constateert dat Nederland een zeer terughoudend innovatiebeleid voert en dat middelen die in omliggende landen vergoed beschikbaar zijn hier vaak alleen beschikbaar zijn voor mensen die er zelf voor kunnen betalen. Eind 2007 stuurde de NDF hierover een brief aan minister Klink. In de brief wordt gesteld dat er in de huidige systematiek in ons land helaas vrijwel geen mogelijkheid bestaat voor introductie van een nieuw geneesmiddel, zeker niet als het om een nieuwe groep gaat. Een verantwoord innovatiebeleid behoort naar de opvatting van de NDF onderdeel te zijn van goede diabeteszorg.

In de media

De media weten de NDF steeds beter te vinden als koepel van samenwerkende diabetesorganisaties. Directeur Bert Kuipers was regelmatig te gast in kranten en radioprogramma's. 14 november was in dat opzicht een piek. De media gaven massaal aandacht aan Wereld Diabetes Dag. NOS Journaal, NOS Radiojournaal, ANP, RTL Nieuws, RTL - Editie NL, SBS6 - Hart van Nederland, Wereldomroep, BNR Nieuwsradio, Radio 5, RVD - websites ministeries, nu.nl, Telegraaf, AD, Parool, Nederlands Dagblad, Metro, Spits, regionale bladen en omroepen. Veel media-aandacht was er ook voor de problemen rond het onzorgvuldige gebruik van prikpenningen, in december 2007. De NDF ging in gesprek met betrokken partijen en formuleerde een afgewogen standpunt dat breed werd gecommuniceerd. De ontwikkelingen worden verder nauwlettend gevolgd, onder andere in contact met de Inspectie voor de Gezondheidszorg.

NDF Zorgstandaard

In november 2007 publiceerde de NDF de vernieuwde NDF Zorgstandaard. Vergelijken met de versie uit 2003 is de zorgstandaard sterk geactualiseerd. Het bevat de nieuwste inzichten in de zorg voor mensen met diabetes. In deze nieuwe versie staat de mens met diabetes centraal.

De missie van de NDF is:

Het bevorderen van effectief beleid om diabetes te voorkomen, om optimale zorg voor alle mensen met diabetes te realiseren, en om kennis en inzicht op deze beleidsgebieden integraal beschikbaar en toepasbaar te maken.



foto: New Art Photography

14 november 2007 - Wereld Diabetes Dag

Wereldwijd werden meer dan 150 monumenten blauw aangelicht, als “tekens van hoop voor de 246 miljoen mensen die leven met diabetes”. Ook in Nederland kleurden die dag opvallende landmarks blauw. De Hofvijver in Den Haag, inclusief aanliggende gebouwen en de Eerste Kamer, de Westerkerk in Amsterdam, de Euromast in Rotterdam.

Organisatie

De Nederlandse Diabetes Federatie is de overkoepelende vereniging van organisaties die zich richten op de zorg voor mensen met diabetes. De leden vertegenwoordigen zorgverleners, wetenschappers en mensen met diabetes. Deze brede samenwerking maakt de NDF het centrale aanspreekpunt en gespreksplatform voor de overheid, de politiek en alle instanties die met diabetes te maken hebben. De NDF werkt inhoudelijk onafhankelijk. De strijd tegen diabetes wordt steeds belangrijker, want het aantal mensen met diabetes neemt enorm toe. Bovendien krijgen mensen gemiddeld op steeds jongere leeftijd diabetes. De ziekte kan een grote impact hebben op de kwaliteit van leven. De NDF zet zich in voor preventie en vroegtijdige herkenning van diabetes, een goede behandeling van mensen met diabetes en wetenschappelijk onderzoek. Preventie, zorg en kennis zijn de drie beleidsgebieden van de federatie.

Leden

De NDF telt negen leden. De Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie (KNMP) is in mei 2007 lid geworden van de NDF. Tot dan toe was de KNMP buitengewoon lid. Maar als belangrijke partner in het diabetesveld zag de KNMP dit graag omgezet in regulier lidmaatschap. De leden van de NDF vinden het voor de verdere ontwikkeling van goede diabeteszorg belangrijk om nauwer samen te werken met de KNMP.

De algemene ledenvergadering (ALV) is in 2007 tweemaal bijeen geweest. Op 30 mei hield de heer A.C. Nieuwenhuijzen Kruseman een lezing over “Polymorbiditeit bij diabetes, consequenties voor de zorg en beroepsopleiding”. Op 15 november gaf prof. dr. H.B.M. van de Wiel, hoogleraar Gezondheidspsychologie, Wenckebach Instituut UMCG een presentatie over “Leren door te doceren: zelfwerkzaamheid van patiënten en hulpverleners als basis voor een wederzijdse vicieuze verbetercyclus”. In dit jaar hebben de leden drie nieuwe bestuursleden benoemd: Drs. Frans Gubbi namens het Diabetes Fonds, Judith Krijgsman-van Niel namens de EADV en drs. Marga van Weelden-Hulshof namens de KNMP. De bestuursleden Noya de Bonth-Van Lier (EADV) en Hans Pont (Diabetes Fonds) namen afscheid, evenals plaatsvervangend bestuurslid prof. dr. Joost Hoekstra (NVDO).

Bureau

Het werk van de NDF wordt ondersteund door het bureau in Amersfoort, waar mr. drs. H.P. Kuipers directeur van is. Per 31 december 2007 telt het bureau elf medewerkers (circa 7 fte). De overige medewerkers zijn op projectbasis aangesteld vanuit subsidies van onder andere ZonMw en het Innovatiefonds Zorgverzekeraars.

Ten behoeve van de campagne ‘Kijk op Diabetes’ zijn Cora Aarsen als coördinator en Corrie den Hartog als secretariaal medewerker in dienst gekomen. Verder is Herman Balkenende als communicatieadviseur in dienst getreden.

Chimaera Steunfonds NDF

Sinds 2007 maakt de federatie in de financiering van haar werk onderscheid tussen structurele en projectgebonden activiteiten. De structurele activiteiten worden betaald uit de contributies van de leden, de projectgebonden activiteiten uit subsidie- en sponsorgelden. Om de fondsenwerving transparant en onafhankelijk te organiseren is Stichting Chimaera Steunfonds NDF opgericht. Voorzitter is prof. dr. Rutger Ploeg. Zie voor meer informatie www.chimaerandf.nl.

Adviescommissies

De NDF telt vier vaste adviescommissies. Deze commissies bestaan uit deskundigen van buiten het bestuur die op verschillende inhoudelijke onderwerpen het beleid van de federatie voorbereiden. Gevraagd en ongevraagd geven deze commissies advies aan het bestuur. De vaste adviescommissies van de NDF zijn: **Educatie en voorlichting, Standaard en richtlijnen, ICT en de commissie Wetenschap.**

Naast de vaste adviescommissie heeft de NDF ook een aantal tijdelijke adviescommissies, zoals bijvoorbeeld de tijdelijke commissie e-Diabetes Dataset - CEDD. Ook kunnen adviesgroepen en werkgroepen worden ingesteld. Binnen de NDF commissie Standaard en richtlijnen is bijvoorbeeld de werkgroep Actualisering NDF Zorgstandaard actief.

De NDF commissie Educatie en voorlichting, onder voorzitterschap van prof. dr. F.J. Snoek, formuleert beleid voor evidence-based zelfmanagement, educatie en publieksvoorlichting. Daarnaast maakt de commissie zich sterk voor een programmatische aanpak van educatie en voorlichting. Omdat een vertegenwoordiger van de eerstelijnsontbrak, heeft de EADV praktijkondersteuner Petra Hoevers voorgedragen als nieuw lid. Het bestuur van de NDF heeft haar 24 april tot commissielid benoemd.

In 2007 heeft de NDF commissie Educatie en voorlichting bekeken in welke mate zorgverleners geschoold worden in zelfmanagementeducatie en of hier een kwaliteitslabel aan kan worden toegekend. Op dit moment ontvangen alleen diabetesverpleegkundigen in de opleiding een accreditatie als educator. De commissie vindt een nationaal platform voor zelfmanagementeducatie en gezondheidsbevordering op het gebied van diabetes het overwegen waard. Hierin kunnen professionals in de diabeteszorg gezamenlijk een scholingsaanbod formuleren, inclusief eindtermen en richtlijnen voor bijscholing. Ook zou er een visitatieregeling moeten komen.

De NDF commissie Standaard en richtlijnen, met voorzitter dr. A.N. Goudswaard, draagt zorg voor het actualiseren en aanvullen van de NDF Zorgstandaard. Daarnaast streeft de commissie ernaar dat deze standaard uitgewerkt wordt in een compleet en dekkend stelsel van richtlijnen voor diabeteszorg. De commissie bewaakt daarbij de wetenschappelijke onderbouwing.

De commissie heeft het bestuur geadviseerd niet zelf de ontwikkeling van richtlijnen ter hand te nemen. Het is beter om een actieve lobby te voeren bij beroepsverenigingen, belanghebbenden en financiers van richtlijnontwikkeling. Deze veldpartijen zijn de aangewezen instanties om het stelsel van richtlijnen uit te bouwen. De NDF kan een bijdrage leveren door een certificaat toe te kennen aan richtlijnen die aan de standaard van de NDF voldoen.

De NDF commissie ICT, onder voorzitterschap van H. van der Weide, MBA, is eind 2006 ingesteld om het bestuur te adviseren over alle informatie- en communicatietechnologie die invloed heeft op de kwaliteit van de diabeteszorg. Veel doelstellingen van de NDF zijn niet te verwezenlijken zonder goede ict-voorzieningen. Als onderdeel van de NDF commissie ICT is in 2007 de tijdelijke commissie e-Diabetes Dataset van start gegaan. Deze commissie houdt zich eveneens met het onderwerp ict bezig, maar dan toegespitst op de inhoud van het landelijk e-diabetesdossier. Lees in het hoofdstuk zorg meer over het landelijk e-diabetesdossier.

De NDF commissie Wetenschap, in 2007 nog onder voorzitterschap van prof. dr. R.J. Heine, adviseert het bestuur over wetenschappelijk onderzoek naar diabeteszorg en over het toegankelijk en praktisch toepasbaar maken van dit onderzoek. Dat gebeurt vooral door suggesties te doen voor verdere wetenschappelijke onderbouwing van de NDF Zorgstandaard.

De NDF commissie Wetenschap is sterk betrokken bij het Diabetes Expert Netwerk dat in ontwikkeling is. Het netwerk, met dr. H.J. Aanstoot als voorzitter, bundelt expertise en adviseert onder andere de NDF commissie Wetenschap over het inzetten van wetenschappelijke kennis bij de kwaliteitsverbetering van de diabeteszorg.

Website

De Nederlandse Diabetes Federatie heeft sinds 2007 een vernieuwde website, uitgevoerd in de nieuwe huisstijl. De site geeft een duidelijk beeld van de activiteiten van de federatie. Bezoekers vinden er een groot aantal documenten om te downloaden. Verder geeft de federatie een digitale nieuwsbrief uit, waarop belangstellenden zich kosteloos kunnen abonneren. Daarnaast biedt de website veel informatie over de organisatie en het bureau.

14 november 2007 - Wereld Diabetes Dag

Tijdens een persconferentie in de Euromast, in samenwerking met Diabeter en Young Voices, werden de media geïnformeerd door deskundigen, ouders en kinderen met diabetes over het jaarthema 'Kinderen en diabetes', met in het bijzonder aandacht voor het onderwerp 'Diabetes op school'.



foto: pictureplatform.com

Preventie

Diabetes is een van de grootste bedreigingen voor de volksgezondheid. Het aantal mensen met diabetes type 2 neemt snel toe. Op dit moment zijn het er al 1 miljoen en elk jaar komen er 70.000 mensen bij. Bovendien hebben naar schatting 250.000 mensen diabetes type 2 zonder het te weten. Zonder trendbreuk zal in 2025 het aantal mensen met diabetes type 2 verdubbeld zijn. De vergrijzing en de toename van het aantal mensen met overgewicht zijn de belangrijkste oorzaken. In de preventienota Kiezen voor gezond leven noemt het ministerie van VWS diabetes een van de top-prioriteiten voor de komende jaren. Minister Klink toont zijn ambitie tevens in het Nationaal Actieprogramma Diabetes, dat in 2008 zal worden uitgebracht.



'Kijk op Diabetes'

Preventie zal zich in de eerste plaats richten op mensen met een verhoogd risico op diabetes type 2. Speerpunten van het preventiebeleid zijn bewustmaking van het eigen risico, adequate doorverwijzing en effectieve leefstijladvisering. Een gezonde leefstijl kan het risico op het krijgen van diabetes type 2 aanzienlijk verkleinen. Vroegtijdige vaststellen van diabetes type 2 waarop goede diabeteszorg met een gezonde leefstijl volgt helpt om complicaties te voorkomen dan wel uit te stellen.

Deze overwegingen vormden de aanleiding voor de campagne 'Kijk op Diabetes'. De campagne is een initiatief van het ministerie van VWS en wordt gevoerd door de NDF. De federatie werkt hierin samen met het Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie (NIGZ), het Voedingscentrum, het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB). ZonMw steunt de campagne met subsidie.

Diabetes Risicotest

'Kijk op Diabetes' is in april 2006 van start gegaan en loopt door tot 2010. Het doel van deze publiekscampagne is mensen bewust te maken van het risico dat ze mogelijk lopen op diabetes type 2. De campagne stimuleert mensen van boven de 45 jaar om de Diabetes Risicotest te doen. Deze, in Nederland, gevalideerde test bestaat uit een serie vragen op de website www.kijkopdiabetes.nl en geeft antwoord op de vraag: Heb ik een verhoogd risico op type 2 diabetes? Wijst de test een verhoogd risico uit, dan volgt het advies om naar de huisarts te gaan. Die kan op basis van de testuitslag advies geven over de beste vervolgbehandeling. In 2007 is de test door ongeveer zo'n 320.000 mensen ingevuld.

Leefgezondcoach

Een ander belangrijk instrument van de campagne is de Leefgezondcoach. De website www.leefgezondcoach.nl geeft individueel advies op maat over gezonder eten en voldoende bewegen. Mensen met een hoog risico op diabetes kunnen hier terecht voor tips om hun leefstijl stapsgewijs aan te passen. De Leefgezondcoach is ontwikkeld in samenwerking met prof. dr. ir. J. Brug, met subsidie van het Innovatiefonds Zorgverzekeraars. Dit instrument blijft in ontwikkeling. Op basis van het gebruik worden verbeteringen aangebracht. Zo is in 2007 de mogelijkheid om de persoonlijke vetscore te berekenen, toegevoegd, evenals een module speciaal voor Hindoestanen.

Positieve invloed

De Diabetes Risicotest zet mensen aan tot actie. Dat blijkt uit onderzoek naar het succes van de test. Meer dan de helft van de respondenten heeft naar aanleiding van de test de huisarts geconsulteerd. Ook de huisarts neemt diabetes zeer serieus. Volgens het onderzoek zorgt de huisarts meestal voor een goede follow-up. Hij geeft bijvoorbeeld een leefstijladvies of verwijst de patiënt door naar een zorgprofessional in de praktijk en de omgeving. De campagne heeft een positieve invloed op het publieke bewustzijn van diabetes type 2. Aan de ene kant ontdekken mensen dat ze een groot risico kunnen lopen op diabetes. Aan de andere kant groeit het bewustzijn dat men zelf veel kan doen om het risico op het krijgen van diabetes te reduceren.

Thema's en tradities

De continue inzet van het campagneteam is om zoveel mogelijk relevante doelgroepen te bereiken. Om die reden werd in 2007 het thema erfelijkheid onder de aandacht gebracht. Bloedverwantschap is een belangrijke factor bij de bepaling van het risico op het krijgen van diabetes. De flyer 'Van je familie moet je het hebben' werd in een oplage van 100.000 gericht verspreid, als insert in enkele doelgroepbladen. In de 'familie-maand' december werd met het thema actief geadverteerd in de Telegraaf. Het thema moet ertoe bijdragen dat het onderwerp binnen families, die bekend zijn met diabetes, wordt benoemd en besproken. In alle uitingen wordt nadrukkelijk verwezen naar de Diabetes Risicotest. In 2008 zullen nieuwe thema's worden gepresenteerd.

Voor zowel de herkenbaarheid naar het publiek als voor een efficiënte organisatie van de campagne kiest 'Kijk op Diabetes' bewust voor een campagnekalender met vaste momenten. Een voorbeeld is de 50 Plus Beurs, waar de campagne prominent aanwezig was, in samenwerking met de Diabetesvereniging Nederland, het Diabetes Fonds en de KNMP. In het Diabetes Informatie Centrum konden bezoekers onder begeleiding de Diabetes Risicotest doen. Ongeveer 1700 mensen maakten van deze mogelijkheid gebruik. De respons maakt deze actie tot een succes, maar de resultaten waren schokkend. Zeker 90 procent bleek een verhoogd risico te hebben op type 2 diabetes.

Een andere traditie is de Bloedsuikertest, een nationale actie in samenwerking met de apothekersorganisatie KNMP. Tussen 14 november en 7 december kon het publiek in ruim 1000 apotheken in het land de Diabetes Risicotest doen en, in geval van een verhoogd risico, zich laten prikken om hun bloedsuikerwaarde te bepalen.

Succes en samenwerking

Het succes van 'Kijk op Diabetes' is sterk afhankelijk van de mate waarin het publiek kennis kan nemen van de campagne. Voldoende budget voor communicatie via de massamedia is dan ook van groot belang. Daarom betreurt de NDF het feit dat de campagne na het eerste jaar aanzienlijk minder financiële middelen heeft gekregen. Dit heeft zondermeer nadelige gevolgen voor het bereik van de campagne die zichzelf als succesvol heeft bewezen; zoals blijkt uit het onderzoeksrapport 'Kijk op Diabetes - met perspectief voor de toekomst', dat begin 2007 verscheen. Eind 2007 kon dankzij aanvullend budget het jaar worden afgesloten met een intensieve eindspurt; de printcampagne in de Telegraaf bleek direct te leiden tot een fors hoger bezoek aan de website www.kijkopdiabetes.nl

Tegelijkertijd moet geconstateerd worden dat de campagne steeds meer voet aan de grond krijgt op lokaal en regionaal niveau. Steeds meer regionale GGD'en en zorginstellingen pakken het thema diabetes op, waarbij veel gebruik gemaakt wordt van het campagnemateriaal dat door 'Kijk op Diabetes' beschikbaar gekomen is, inclusief de Diabetes Risicotest. Diëtisten hebben de Leefgezondcoach ontdekt als nuttig instrument in de relatie met hun cliënten.

Dit past bij de strategie van de NDF om de campagne 'Kijk op Diabetes' als format beschikbaar te stellen op decentraal niveau. Lokale partners moeten bij uitstek in staat zijn om de doelgroep van de campagne te bereiken. Daarom ondergaat www.kijkopdiabetes.nl in 2008 een vernieuwing, zodat de website nog beter te gebruiken is als preventie-kit voor lokale partijen.

Om diabetespreventie op lokaal niveau in te bedden is in 2007 subsidie aangevraagd om het protocol 'diabetes type 2: opvang van hoogrisicogroepen' op proef te implementeren. Dit protocol, dat in de campagne binnen twee diabeteszorggroepen is ontwikkeld, beschrijft de opvang in de zorgpraktijk (huisartsenpraktijk) van mensen die met behulp van de Diabetes Risicotest een verhoogd risico op diabetes op diabetes hebben vastgesteld. In de proefimplementatie van het protocol in 2008 wordt naast inhoudelijke handvatten voor de begeleiding ook aangebracht zodat vanuit de zorgpraktijk een optimale doorgeleiding naar het lokale leefstijlaanbod kan plaatsvinden. Het resultaat van de proefimplementatie moet leiden tot het ontwikkelen van een leidraad voor implementatie in Nederland.

14 november 2007 - Wereld Diabetes Dag
De Westertoren in blauw



bron: IDF

Zorg

Optimale diabeteszorg komt alleen tot stand als professionals en mensen met diabetes zich daar gezamenlijk zo goed mogelijk voor inzetten. Professionals moeten hun werk baseren op wetenschappelijk onderbouwde methoden en zich richten naar geaccordeerde standaarden, richtlijnen en protocollen.

Daarom blijft de Nederlandse Diabetes Federatie het belang benadrukken van de NDF Zorgstandaard als richtinggevend instrument voor de inhoud en de organisatie van de diabeteszorg. Voor de patiënt is educatie een belangrijk thema in de behandeling. Want naarmate mensen met diabetes beter geïnformeerd zijn over hun aandoening, zijn ze beter in staat om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun gezondheid.

NDF Zorgstandaard

Mensen met diabetes type 2 hebben er veel baat bij als hun behandelaars weten hoe goede diabeteszorg eruit ziet. In november 2007 publiceerde de NDF de geactualiseerde NDF Zorgstandaard uitgebracht. Dit document geeft in hoofdlijnen aan hoe de behandeling van mensen diabetes type 2 vormgegeven moet worden. Hierdoor krijgen alle betrokkenen helder in beeld wat ze kunnen verwachten van de behandeling.

De uitgave is een herziening van de eerdere versie uit 2003. Toen maakte de standaard een einde aan de vrijblijvendheid van de zorg voor mensen met diabetes. Er bestonden meerdere richtlijnen voor diabeteszorg, maar een handzaam raamwerk voor zowel de verschillende onderdelen als het organisatorisch kader voor een goede multidisciplinaire zorg ontbrak.

De nieuwe Zorgstandaard is sterk geactualiseerd. Het bevat de nieuwste inzichten in de zorg voor mensen met diabetes. De NDF Zorgstandaard schetst het raamwerk voor goede, multidisciplinaire zorg voor mensen met diabetes type 2. Het accent ligt daarbij op de vraag hoe alle betrokkenen de samenwerking in de keten kunnen structureren en de kwaliteit optimaliseren. De zorgstandaard gaat uit van de centrale rol die de patiënt zelf speelt in de behandeling. Mensen zijn immers medeverantwoordelijk voor de manier waarop ze met hun ziekteproces omgaan. Daarom beschouwt de NDF Zorgstandaard de mens met diabetes als medebehandelaar binnen de diabeteszorggroep. Zelfmanagement is daarbij het sleutelwoord. Een goed geïnformeerde patiënt is beter in staat keuzes te maken, mee te denken met behandelaars en zijn eigen gezondheid te bewaken. Dat komt de resultaten van de behandeling ten goede en leidt tot lagere kosten van de zorgverlening. De NDF Zorgstandaard gaat in op de eisen die zorginhoudelijk en organisatorisch gesteld worden aan de zorg voor mensen met diabetes type 2. Bovendien beschrijft het document hoe de kwaliteit van de zorgverlening verbeterd kan worden. Als koepelorganisatie van patiënten, behandelaars en wetenschappers was de federatie de aangewezen partij om deze zorgstandaard te ontwikkelen. De NDF Zorgstandaard geniet aanzien. De overheid en de zorgverzekeraars gebruiken het als basis voor de ontwikkeling van de keten-dbc diabetes.

De NDF is van plan de NDF Zorgstandaard in de toekomst te completeren door er ook de zorg voor mensen met diabetes type 1 in op te nemen, evenals de behandeling van kinderen en adolescenten. Deze twee addenda op de zorgstandaard zijn nog in ontwikkeling.

Voedingsbegeleiding

Voedingsbegeleiding door zorgverleners is een belangrijk hulpmiddel om mensen tot een gezondere leefstijl te bewegen. Maar in de praktijk vinden zorgverleners en patiënten het lastig om de voedingsrichtlijnen om te zetten in praktische adviezen en in een daadwerkelijk gezonder eetpatroon. In 2006 publiceerde de NDF de herziene 'Voedingsrichtlijnen bij diabetes'; in 2007 kwam de uitgave ook in druk beschikbaar. Daaraan gekoppeld organiseerde de NDF in het voorjaar van 2007 een succesvolle serie regionale workshops belegd onder de noemer 'Diabetes, samen voor het resultaat'. Dit past bij het streven van de federatie om zorgprofessionals te helpen de educatie van de patiënt ter hand te nemen.

Na het succes van de Leefgezondcoach, die is gericht op preventie, werkt de NDF sinds 2007 aan een nieuwe variant, ditmaal bestemd voor mensen die daadwerkelijk diabetes hebben. Met online advies op maat helpt dit instrument patiënten hun leefstijl aan te passen en daardoor complicaties en (intensievere) medicatie te voorkomen of uit te stellen. Het project wordt gesubsidieerd door het Innovatiefonds Zorgverzekeraars en wordt uitgevoerd in samenwerking met zorgverleners en patiënten.

e-Diabetes

Een voorwaarde voor goede diabeteszorg is dat de betrokken zorgverleners en vooral ook de patiënt, tijdens de zorgverlening over actuele en complete informatie beschikken die relevant is voor zijn eigen rol en verantwoordelijkheid in het proces van zorgverlening. Hiervoor zijn zorginhoudelijke en technische standaarden voor de uitwisseling van diabeteszorg gerelateerde informatie nodig. De technische standaarden voor de uitwisseling van aan diabeteszorg gerelateerde informatie worden ontwikkeld binnen het programma e-Diabetes. Dit programma wordt uitgevoerd door Nictiz in samenwerking met landelijke en regionale zorgorganisaties en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De eerste resultaten van het programma e-Diabetes, zoals de gegevensset en de specificaties van de uitwisselberichten, zullen in 2008 gerealiseerd worden. Zorgaanbieders zijn zelf verantwoordelijk voor de invoering van de toepassing. Met behulp van richtlijnen en handleidingen zal het programma daarbij zo goed mogelijk ondersteuning bieden. Eind 2006 heeft VWS opdracht verleend aan Nictiz voor de uitvoering van de eerste fase van dit programma. Het tweede deel van die fase, het bepalen van de e-diabetes dataset, werd door Nictiz uitbesteed aan de NDF. Om die reden is

binnen de NDF de tijdelijke adviescommissie CEDD (Commissie e-Diabetes Dataset) ingesteld. In de commissie zijn alle betrokken partijen vertegenwoordigd. In 2007 heeft de commissie een concept van een 'Basisset diabetes zorggegevens' geschreven. Op basis daarvan organiseert de commissie een feedbackronde, waarna in 2008 definitief advies uitgebracht kan worden.

Problemen met vergoeding nieuwe geneesmiddelen

De NDF heeft in het afgelopen jaar bij minister Klink nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de problemen met de vergoeding van nieuwe geneesmiddelen voor diabetes. De criteria voor toelating van nieuwe medicijnen in het GVS leiden er regelmatig toe dat patiënten geen vergoeding krijgen voor innovatieve geneesmiddelen. Hierdoor ontstaat de situatie dat Nederlandse patiënten soms geen vergoeding krijgen voor geneesmiddelen die in landen als Duitsland en België vergoed worden. De brief die de NDF naar de minister stuurde stelt dat er in de huidige systematiek helaas vrijwel geen mogelijkheid bestaat voor introductie van een nieuw geneesmiddel, zeker niet als het om een nieuwe groep gaat. Een verantwoord innovatiebeleid behoort naar de opvatting van de NDF onderdeel te zijn van goede diabeteszorg. Om bij nieuwe middelen de vereiste meerwaarde in de praktijk aan te tonen, zou eigenlijk een fase 4 met Post-authorization studies (PAS) nodig zijn. Bij zo'n wetenschappelijke opzet en gedegen toepassing van een nieuw middel bij een beperkte groep patiënten zou overwogen kunnen worden voorschrijvers te verplichten om de gegevens van behandelde patiënten systematisch te rapporteren. Daarmee zou in ons land de gewenste ruimte kunnen ontstaan voor de introductie van nieuwe middelen ten behoeve van kwalitatief goede diabeteszorg.

Diabetes bij kinderen

Het thema van Wereld Diabetes Dag 2007 was 'Diabetes en kinderen'. Diabetes is niet alleen een snel groeiend probleem, de ziekte treft ook steeds vaker jongeren en kinderen. Het gaat dan met name om diabetes type 2, ook wel ouderdomssuiker genoemd - maar die typering wordt achterhaald door de feiten. Steeds vaker worden jongeren al rond hun vijftiengste geconfronteerd met complicaties die het gevolg zijn van diabetes type 2.

Tijdens Wereld Diabetes Dag vroeg de NDF, in samenwerking met Young Voices en Diabeter, nadrukkelijk aandacht voor deze problematiek, met de overhandiging van een petitie aan de vaste kamercommissie VWS en een persconferentie in een blauw aangelichte Euromast. De ondertekenaars van de petitie riepen overheid en politiek op te investeren in preventie om de trend van epidemische toename te doorbreken en om kinderen en jongeren met diabetes wereldwijd gelijke kansen te bieden op kwalitatief hoogwaardige zorg.

Op donderdag 15 november werd in Amersfoort de geactualiseerde NDF Zorgstandaard gepresenteerd. Dr. Wim de Grauw, voorzitter van de werkgroep Actualisering NDF Zorgstandaard overhandigde het eerste exemplaar aan de voorzitter van de NDF, prof.dr. Reinout van Schilfgaarde, die hem vervolgens doorgaf aan zeven vertegenwoordigers uit de diabeteszorgketen.



foto: Studio Richard Hulshof

Kennis

Een van de belangrijkste middelen om de kwaliteit van de diabeteszorg te bevorderen is het ontsluiten en toepasbaar maken van kennis. De NDF heeft in 2007 veel gedaan om deze verantwoordelijkheid waar te maken.

Initiator en coördinator

De NDF verenigt alle disciplines die met diabetes te maken hebben. Binnen de federatie komen de lijnen van wetenschappelijk onderzoek, de zorgverlening en beleidsontwikkeling samen. Op die manier creëert de NDF meerwaarde voor iedereen die diabetes een zorg is, in het bijzonder de patiënt. Dat blijkt uit de ontwikkeling en publicatie van standaarden en richtlijnen, betrokkenheid bij projecten als het programma e-Diabetes, de ontwikkeling van een Routeplanner Diabetespreventie of een kwaliteitstraject diabetes in samenwerking met Stichting HKZ, Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector.

Ook volgens de overheid kent diabetes een goed georganiseerd veld, waar 'voorbeeldig' mee kan worden samengewerkt. De goede overleg- en samenwerkingsstructuur binnen de Nederlandse Diabetes Federatie heeft het diabetesveld tot een gewaardeerde gesprekspartner van VWS gemaakt. Daardoor kan het Nationaal Actieprogramma Diabetes in nauwe samenwerking met het diabetesveld tot stand komen. In 2007 is hiervoor binnen de federatie al veel voorwerk verricht. Die samenwerking zal in 2008 worden gecontinueerd.

Kennis events

Het ontwikkelen en operationaliseren van kennis is één, maar kennis moet ook verspreid en geactiveerd worden. Ook op dat punt zet de NDF zich in. In het voorjaar werd een serie regionale workshops georganiseerd voor zorgprofessionals, onder de noemer 'Diabetes, samen voor het resultaat'. Verder organiseerden de NDF en Novo Nordisk samen, op 1 juni, de conferentie 'Preventie als prikkelend perspectief', over het afremmen van de dramatische opkomst van chronische ziekten, zoals diabetes mellitus type 2.

In november vond de NDF conferentie 'Preventie in praktijk' plaats. In een prettige ambiance en geanimeerde sfeer participeerden de deelnemers in een intensief programma, met een rijk pallet aan onderwerpen, zoals preventie en menselijk gedrag, risicogroepen, zelfmanagement, e-health, preventiemethoden en -technieken. Tijdens de conferentie werd de DESG Educatieprijs uitgereikt aan Stichting Langerhans en vierde de Diabetes and Nutrition Organization (DNO) het tienjarig jubileum met een feestelijke borrel.

Verder vonden in 2007 de voorbereidingen plaats voor Nationale Diabetes Dag 2008. Het bureau en de programma commissie, onder voorzitterschap van dr. Michaela Diamant, werkten samen aan een uitdagend programma voor het congres 'Diabetes in de Keten', dat op 20 maart 2008 heeft plaatsgevonden.

Staat van Baten en Lasten

	Realisatie 2007 €	Begroting 2007 €	Realisatie 2006 €
Baten			
Contributies leden en buitengewone leden			5.640
Contributies en sponsorbijdragen commerciële leden			159.483
Interest			32.160
Algemene bijdragen			46.500
Projectopbrengsten			1.693.389
Overige baten			34
Totaal baten			1.937.206
Lasten			
Bestuurskosten			6.393
Organisatiekosten			410.108
Projectkosten			1.354.167
Activiteiten			33.716
Totaal lasten			1.804.384
Saldo			132.822
Resultaatbestemming			
Mutatie continuïteitsreserve			85.357
Mutatie bestemmingsreserve activiteiten			47.465
Totaal resultaatbestemming			132.822

De NDF jaarrekening over 2007 heeft op xx april 2007 een goedkeuringsverklaring gekregen van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
De uitgebreide jaarrekening kunt u teruglezen op de website van de NDF www.diabetesfederatie.nl

Feiten en aantallen*

Diabetes is een ziekte waarbij de glucoseregulatie in het lichaam is verstoord. Er bestaan twee hoofdvarianten van de aandoening. Bij type 1 diabetes wordt niet of nauwelijks insuline aangemaakt, het hormoon dat er normaal gesproken voor zorgt dat glucose vanuit de bloedbaan naar lichaamscellen gaat en daar als 'brandstof' gebruikt kan worden. Bij type 2 diabetes is er een relatief tekort aan insuline. Ongeveer 90 procent van de mensen met diabetes heeft deze variant, die ook wel bekend staat als ouderdomsdiabetes. Een wat verwarrende naam misschien, omdat type 2 diabetes tegenwoordig ook steeds vaker jonge (zwaarlijvige) mensen treft. Daarnaast komen een aantal vormen voor die overeenkomsten hebben met type 2, zoals bijvoorbeeld zwangerschapsdiabetes. Er bestaat (nog) geen genezing voor diabetes.

- in Nederland hebben 600.000 mensen diabetes
- het aantal mensen met niet-gediagnosticeerde diabetes wordt geschat op 250.000
- het totale aantal mensen met diabetes bedraagt dus 850.000
- jaarlijks komen er 72.500 mensen met diabetes bij
- van alle mensen met gediagnosticeerde diabetes heeft bijna 90% type 2
- 4.200 kinderen en jongeren van 0-14 jaar hebben diabetes mellitus type 1
- jaarlijks krijgen 560 kinderen van 0-14 jaar diabetes mellitus type 1
- het aantal jong volwassenen met diabetes type 2 stijgt
- de sterftcijfers diabetes mellitus zijn onbetrouwbaar door slechte gegevensregistratie

* De hier gepresenteerde gegevens betreffen het jaar 2003 en zijn de in het najaar van 2005 gepubliceerde meest recente getallen van het RIVM.

Vooruitkijkend naar 2008 neemt de Nederlandse Diabetes Federatie zich voor om nog sterker haar gezicht te tonen in de samenleving. De federatie speelt een centrale rol in het diabetesveld en zal in de contacten met politiek, overheid en verzekeraars zoveel mogelijk een gezamenlijk standpunt verwoorden namens de leden. Ook in de contacten met de media zal de Nederlandse Diabetes Federatie zich uitspreken over belangrijke thema's of knelpunten voor mensen met diabetes. Kern van de activiteiten van de federatie blijven de drie thema's preventie, zorg en kennis.

Ambitieuze doelstellingen

De federatie blijft ook in 2008 actief betrokken bij de ontwikkeling van het Nationaal Actieprogramma Diabetes. De overheid wil dit programma als voorbeeld gebruiken voor andere programma's op het terrein van de volksgezondheid. Daaruit blijkt de innovatieve kracht van het diabetesveld. De doelstellingen van het programma zijn ambitieus: het aantal mensen met diabetes mag tussen 2005 en 2025 niet meer stijgen dan 15 procent en 65 procent van de mensen met diabetes zou geen complicaties moeten ondervinden.

Het diabetesveld vraagt om een duidelijke aanpak en een concreet plan. Daar moet het Nationaal Actieprogramma Diabetes aan beantwoorden. De rolverdeling tussen alle betrokkenen bij diabetes moet helder zijn, zorg en preventie moeten met elkaar verweven worden, de financiering moet zich op ketenzorg richten en de zorgverlening moet gebaseerd zijn op effectieve standaarden. Dat zijn de uitkomsten van de quick scans die de NDF heeft laten doen om de behoeften van de maatschappij op het terrein van de diabeteszorg te inventariseren.

In 2008 zullen de vier vaste adviescommissies, die zo wezenlijk zijn voor de waarde die de NDF toevoegt, hun werk continueren. Inmiddels is in de Bestuursvergadering van 22 februari 2008 de commissie Wetenschap herdoopt tot de commissie Opinie en Kennis. [Het NDF jaarplan 2008 vindt u op de website www.diabetesfederatie.nl](http://www.diabetesfederatie.nl)

Preventie

In het overleg met de overheid en zorgverzekeraars zal de NDF blijven hameren op het belang van preventie. Daarbij zal er ook specifiek aandacht gegeven worden aan de rol van de zorgverzekeraars en de financiering van preventie, dan wel de vergoeding van preventie-interventies. In de visie van de NDF dient preventie onderdeel te zijn van een integraal gezondheidsaanbod.

De campagne 'Kijk op Diabetes' wordt voortgezet en doorontwikkeld tot een Nationaal Diabetes Preventie Programma. De pilot Routeplanner Diabetespreventie die in 2008 start is daar een voorproef van.

Zorg

Om de kwaliteit van de zorgverlening te verbeteren, blijft de NDF werken aan de NDF Zorgstandaard. In 2008 zullen twee addenda en een patiëntenversie het licht zien. Voor mensen met diabetes ontwikkelt de federatie een variant op de Leefgezondcoach die advies op maat geeft. De Nictiz-opdracht e-diabetes komt in 2008 tot een afronding.

Om als koepel de coördinerende rol waar te maken, wil de federatie een actueel landelijk overzicht gaan bijhouden van alle diabeteszorggroepen die al actief of in oprichting zijn. De federatie juicht de oprichting van diabeteszorggroepen toe. De zorg voor mensen met diabetes moet in de keten plaatsvinden. De federatie is daarom ook betrokken bij de certificering van ketenzorg. Het kwaliteitskeurmerk HKZ kan vanaf 2008 ook

worden toegekend aan ketens voor diabeteszorgverlening. De federatie werkt met HKZ aan een normstelsel dat aan de kwaliteit van de NDF Zorgstandaard beantwoordt.

Kennis

Op het beleidsthema kennis moet het Diabetes Expert Netwerk een belangrijke rol gaan spelen. Dit netwerk wordt uitgebouwd tot een kennisplatform voor innovatie van diabeteszorg en de preventie van diabetes. Daarnaast werkt de NDF verder aan de onderzoeksagenda. Komend jaar wordt er een raming gemaakt van de extra fondsen die voor wetenschappelijk onderzoek naar diabetes nodig zijn.

Huis van de Gezondheid

De NDF is mede-initiatiefnemer van het Huis van de Gezondheid. In het pand aan het Stationsplein in Amersfoort, nemen naast de federatie ook andere organisaties voor gezondheidszorg hun intrek. Dit zijn het Diabetes Fonds, dat er al gevestigd is, Diabetesvereniging Nederland, het Astma Fonds, het Fonds Psychische Gezondheid, de Maag Lever Darmstichting en Alzheimer Nederland. Het Huis van de Gezondheid moet bijdragen aan een efficiëntere en effectievere uitvoering van de taken van deze organisaties. Bovendien kunnen de deelnemers zich in het Huis van de Gezondheid nadrukkelijker profileren. De verhuizing moet vanaf het najaar van 2008 zijn beslag krijgen.

Diabetes Education Study Group Nederland (DESG)	www.desg.org
Diabetes Fonds	www.diabetesfonds.nl
Diabetes Huisartsen Advies Groep (DiHAG)	http://nhg.artsennet.nl
Diabetes and Nutrition Organization (DNO)	
Diabetesvereniging Nederland (DVN)	www.dvn.nl
Eerste Associatie van Diabetes Verpleegkundigen (EADV)	www.eadv.nl
Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie (KNMP)	www.knmp.nl
Nederlandsche Internisten Vereniging (NIV)	www.internisten.nl
Nederlandse Vereniging voor Diabetes Onderzoek (NVDO)	www.diabetesresearch.nl/nvdo

www.diabetesfederatie.nl
www.kijkopdiabetes.nl
www.leefgezondcoach.nl

colofon

© 2008 Nederlandse Diabetes Federatie

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, microfilm of op welke wijze ook, zonder schriftelijke toestemming van de Nederlandse Diabetes Federatie. De Nederlandse Diabetes Federatie is niet aansprakelijk voor de inhoud van de opgenomen artikelen.

Grafische productie: insiteout.com, Rotterdam

Drukwerk: Drukkerij van der Louw, Berkel en Rodenrijs



Nederlandse Diabetes Federatie

Stationsplein 139 | 3818 LE Amersfoort | T 033 448 08 45 | F 033 462 30 53
info@diabetesfederatie.nl | www.diabetesfederatie.nl